

VÄLIRAPORTTI

1–7 /2022

EKOTEKOJA

kohti hiilineutraalia Pohjois-Savo Mansikan
alueella

Jaana Oikarinen

Sisällysluettelo

1. Toteuttajan nimi.....	2
2. Hankkeen nimi ja hanketunnus	2
3. Yhteenveto hankkeesta	2
4. Raportti.....	3
4.1 Hankkeen tavoitteet	3
4.1.2 Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on	3
4.1.3 Hankkeen tavoitteet	3
4.2 Toteutus	3
4.2.1 Toimenpiteet	3
4.2.2 Aikataulu.....	7
4.2.3 Resurssit	7
4.2.4 Toteutuksen organisaatio	7
4.2.5 Kustannukset ja rahoitus	7
4.2.6 Raportointi ja seuranta	7
4.2.7. Toteutusoletukset ja riskit	7
4.3 Yhteistyökumppanit.....	7
4.4 Tuotokset ja vaikutukset.....	8
5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi.....	8
6. Allekirjoittajat ja päiväys	8
7. Liitteet.....	8

1. Toteuttajan nimi

Kehittämisyhdistys Mansikka ry

2. Hankkeen nimi ja hanketunnus

EKOTEKOja ympäristön ja ilmaston parantamiseksi – Kohti hiilineutraalia Pohjois-Savoa Mansikan alueella

Hankenumero: 155 570

3. Yhteenveto hankkeesta

Joulukuussa 2019 Euroopan komissio esitteli Euroopan vihreän kehityksen ohjelman, jonka tavoitteena on tehdä Euroopasta maailman ensimmäinen ilmastoneutraali maanosa vuoteen 2050 mennessä. Tavoitteeseen on tarkoitus päästä EU:n ilmastolain avulla, jonka myötä ilmastoneutraaliudesta vuoteen 2050 mennessä tulee sitovaa EU-lainsäädäntöä.

Ilmastotiekartan päätavoitteena on, että Pohjois-Savo on hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Kasvihuonekaasupäästöjä tulee vähentää vähintään 80 % vuoteen 2007 verrattuna ja loput päästöt sitoa tai kompensoida kestävästi. Toimenpiteet on jaoteltu painopisteisiin kuudelle sektorille:

- Maa- ja metsätalous,
- Liikenne ja logistiikka,
- Energia- ja vesihuolto,
- Teollisuus,
- Ruoka, kuluttaminen ja jätehuolto sekä
- Aluesuunnittelu, rakentaminen ja asuminen.

Pohjois-Savon kuntien päästöt ja hiilitaseet selvitys osoittaa, että osa Mansikka ry:n alueen kunnista on jo hiilinegatiivisia, joskin alue ei ole profiloitunut ilmastoviisaana alueena. Eniten alueella kasvihuonekaasupäästöjä syntyy liikenteestä, jopa noin puolet. Sen jälkeen eniten päästöjä aiheuttavat lämmön ja sähkön kulutus.

Pohjois-Savon kylät on toteuttanut kylille tarvekartoituksen vuonna 2020. Kartoituksessa nousi esille kehitettävänä teemoina mm. kylätalojen toiminnan kehittäminen ja talouden kohentaminen sekä ympäristön ja kierrätyksen kehittäminen.

EKOTEKOja hankkeessa halutaan tukea kiinteistöjen omistajia energijärjestelmien muutostöissä energiatehokkaampiin ja ilmastoystävällisiin ratkaisuihin, jakamalla tietoa ja tarjoamalla puolueetonta asiantuntijuutta. Hankkeen aikana tuodaan esiin myös arjen ilmastoviisaita tekoja sekä resurssiviisautta. Hankkeen toimet tähtäävät hiilineutraalius tavoitteen toteutumiseen niin Euroopan, kansallisen ja paikallisen tavoitteiden mukaisesti.

4. Raportti

4.1 Hankkeen tavoitteet

4.1.2 Ylemmän tason tavoitteet, joiden osa hanke on

EU:n nykyisen ilmastopolitiikan tavoitteena on vähentää päästöjä vähintään 40 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää toimenpiteitä kaikilta toimijoilta ja toimijatasoilta, valtiolta, kunnilta, yrityksiltä ja asukkailta. Ilmasto- ja ympäristövaikutusten merkitys tulee korostumaan kaikessa toiminnassa.

Hanke mukailee vahvasti, vuonna 2021 valmistuneen Pohjois-Savon ilmasto-ohjelman, ilmastotiekartan painopisteitä: ”Vahva ilmastokulttuuri”, ”Kiertotaloudella kilpailukykyä ja luonnonvarojen kestäväää käyttöä” sekä ”Puhdasta energiaa reilusti”.

4.1.3 Hankkeen tavoitteet

- Vähennetään alueen ilmastopäästöjä lisäämällä uusiutuvan energian ratkaisujen käyttöönottoa
- Kasvatetaan alueen energiaomavaraisuutta
- Toteutetaan puolueetonta neuvontaa uusiutuvan energian suunnittelusta ja käyttöönotosta
- Edistetään ilmasto- ja huomioivien elintapojen lisäämistä, energiaratkaisuja ja lähiruokamalleja
- Levitetään hyviä käytänteitä ja valintoja toimijoiden ryhmissä sekä asukkaille, maaseudun menestystekijät esiin
- Lisätään maaseudun elinvoimaisuutta, vetovoimaisuutta ja pitovoimaa viestimällä alueen hiilitaseesta sekä ilmastotoimenpiteistä

4.2 Toteutus

4.2.1 Toimenpiteet

Hankkeen toimenpiteet jakautuvat kolmeen eri teemaan: hajautetun energiantuotannon edistäminen, arjen kestävyysratkaisumallien kehittäminen ja pilotointi, tiedottaminen sekä viestintä ilmastoviisaista teoista.

Vuoden 2022 ensimmäisen puolivuotiskauden aikana hankkeessa on toteutettu seuraavat toimenpiteet:

Energiaselvitykset yhteisessä käytössä oleviin tiloihin (Hiilineutraalit yhteiset tilat)

Alueen yhteisessä käytössä olevien kiinteistöjen omistajille tarjottiin mahdollisuus osallistua hankkeen kustantamana kiinteistön energiaselvityksen toteuttamiseen. Selvitykset tehtiin yhdeksään kohteeseen Mansikan alueella. Tarjouspyyntö asiantuntijapalveluista, energiaselvitysten tekemiseksi lähetettiin 15:sta yritykseen ja 7 tarjouksen antaneista ProAgria valikoitui valintakriteerien mukaisesti palvelun toteuttajaksi.

Energiaselvitykset valmistuivat maaliskuussa 2022 seuraaviin kohteisiin:

Sampola/ Partio-Unnukka ry
Sorsakosken kyläyhdistyksen kylätalo / Sorsakosken kyläyhdistys ry
Länsi-Saamainen-Reinikkalan kyläyhdistyksen talo / Länsi-Saamainen-Reinikkalan Kyläyhdistys ry
Mustinmäen kyläyhdistyksen kylätalo / Mustinmäen kyläyhdistys ry
Kotalahden kyläyhdistyksen kylätalo / Kotalahden kyläyhdistys ry
Kotalahden metsästysseuran talo
Kärkkäälän kyläyhdistyksen kylätalo / Kärkkäälän Kyläyhdistys ry
Kirin talo / Iisveden Kiri ry
Länsi-Vesannon nuorisoseurantalo / Länsi-Vesannon nuorisoseura

Raporteista kootuista tiedoista kirjoitettiin havainnot Mansikka ry:n verkkosivuille, viestittiin somekanaville ja kirjoitettiin blogiteksti Hiilineutraali vapaa Pohjois-Savon verkkosivuille:
<https://hiilineutraalipohjoissavo.fi/kohti-hiilineutraaliutta-ja-pohjois-savon-yhteisten-tilojen-kestavaa-kayttoa-jaana-oikarisen-bloji/>

Energiaselvityksiin osallistuneet kutsuttiin Kuopion Rakenna ja Asu messuille 9.4.2022. Osallistujia oli 4, kahdesta eri kyläyhdistyksestä. Messujen yhteydessä mietittiin yhdessä ratkaisuja yhteisten tilojen energia-asioihin ja tilojen käyttöön.

Energia-aiheiset kyläillat

Keväällä järjestettiin yksi energia-aiheinen kyläilta verkossa 1.2.2022. Alueellinen energianeuvoja Mari Turunen kertoi energiaremontteihin saatavilla olevista tuista ja Mika Vuolle energijärjestelmien muutostöiden suunnittelusta. Kuulijoita tapahtumassa oli 22 ja tallenteita on yhteensä käyty katsomassa Highway Savon Youtube kanvalla 37 kertaa.

KotiKomposti -kampanja

KotiKomposti -kampanja jatkui kesäkuuhun asti. Kompostoinnista vietiin tietoa Rautalammin puutarhamessuille (28.5.), Maailman ympäristöpäivänä Varkauden Ekotorille (9.6.). Kummassakin tapahtumassa riitti kävijöitä noin 50 Ekotekojä -hankkeen pisteellä.

Kampanjan aikana kysyttiin yleisöltä millaisia ilmastotekoja he jo tekevät. Kysymykseen antoi vastauksensa 73 henkilöä ja heidän kesken arvottiin yksi Biolanin lämpökompatori.

Talkoopäivät

Ympäristön tilaa ja siisteyttä edistämään sekä yhteisöllisyyttä lisäämään järjestettiin keväällä yhteistyössä alueen toimijoiden kanssa talkoopäiviä:

- **12.5.2022** Osana Rautalammin koko kylän talkoopäivää opittiin maisemapellon perustamisesta Rautalammin Ratsastuskeskuksen tontilla. Maa- ja kotitalousnaisten Maisema- ja ympäristöasiantuntija Kukka Koskinen kertoi pellon perustamisesta ja antoi ohjeet. Talkooväki muokkasi pellon ja peltoon kylvettiin myöhemmin kukkasiemensekoitus. Pellon laitaan pystytettiin kyltti kertomaan maisemapellosta ja kuntalaisilla oli mahdollisuus kerätä kukkia heinä-elokuussa.
- **14.5.2022** Vesannolla siistittiin ympäristöä, järjestettiin romumetallin keräys, keväthuolto pyörrille yhteistyössä kunnan kanssa. Osallistujia eri pisteillä oli noin 20.

- **21.5.2022** Suonenjoella siistittiin ympäristöä yhdistysten ja kunnanvaltuutettujen yhteistyönä. Osallistujia talkoisiin oli eri puolella Suonenjokea noin 100. Samalla viikolla myös Suonenjoen Yhtenäiskoulun 1.- ja 2. luokkalaiset keräsivät roskaa koulun ympäristöstä.

Romumetallin keräys

Alkuvuoden 2022 aikana järjestettiin yhteensä kolme romumetallin keräystä yhteistyössä Kiertorauta Oy:n kanssa:

- Vesanto 14.5. kerätty 2400 kg, tuotot lahjoitettiin Vesannon päiväkodille viljelylaatikoiden hankintaan
- Suonenjoki 21.5. kerätty n. 500 kg, tuotot lahjoitettiin Suonenjoen nuorisovaltuustolle
- Vesanto heinä-elokuu yhteistyössä Länsi-Vesannon nuorisoseuran kanssa, kerätty 15 000 kg, tuotot nuorisoseuralle

Kierrätystyöpajat

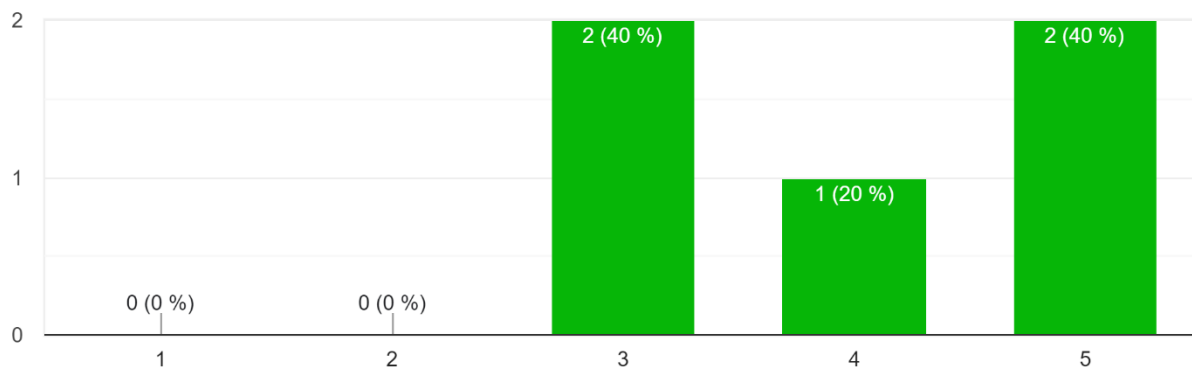
Kierrätyksen ja kiertotalouden edistämiseksi järjestettiin alakouluikäisille lapsille kierrätystyöpajoja. Pajoja ohjaamassa oli Syklin ympäristökasvattaja Laura Rukola.

- 13.5. Matti Lohen Koulu Rautalammilla, oppilaita yhteensä 71
- 31.5. Suonenjoen Yhtenäiskoulu, oppilaita yhteensä 58

Palaute työpajoista opettajilta oli pääosin positiivista (5=erittäin hyödyllinen, 1=ei lainkaan hyödyllinen)

2. Työpajan hyödyllisyys

5 vastausta

Kylän energiaomavaraisuus selvitys

Ammattikorkeakoulu Savonian ympäristötekniikan viimeisen vuosikurssin kaksi opiskelijaa osoittivat kiinnostusta selvittää energiaomavaraisuuden mahdollisuutta alueellisesti. Opiskelijat valitsivat opinnäytetyönsä aiheeksi selvityksen metsä- ja peltobiomassan potentiaalin Kangaslammin kylällä energiaomavaraisuuden edistämiseksi. Ekotekoja -hanke osallistuu selvityksen suunnitteluun ja siitä tiedottamiseen. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua loppuvuodesta 2022 jolloin Kangaslammin kyläyhteisön kanssa järjestetään energiailta ja työn tuloksen esitellään tuolloin.

Verkostoituminen vierailut ja tiedonkeruu

Alkuvuoden 2022 aikana projektipäällikkö Jaana Oikarinen on osallistunut mm. seuraaviin verkostoitumis- ja tiedonvälitystapahtumiin:

- 14.1. Iisalmen pieniä ilmastotekoja nuorille -hankkeen yhteistyö
- 17.1. Osallisuuskahvit, MSL
- 20.1. Muuttuva kansalaistoiminta – työkaluja kunnille
- 27.1. & 10.2. Rautalammin tulevaisuustalkoot
- 14.2. Pohjois-Savon ilmastohanketreffit
- 15.2. Leader Ekoverkoston treffit
- 16.2. EU rahoitusneuvonnan päivä
- 17.2. Energiatehokkuus taloyhtiössä webinaari
- 16.3. Hyvä elämä maaseudulla -webinaari
- 18.3. & 8.4. & 22.4. & 16.5 Pohjois-Savon ilmastofoorumit
- 12.4. Asukkaiden rooli kestävyysmurroksen vauhdittamisessa /SYKE
- 14.4. BioPaavo by JAMK on bio- ja kiertotalouden yrityskiihdyttämölle sekä JAMK:n biotalousinstituuttiin
- 28.4. Savo-Pielisen jätepoliittisen ohjelman suunnittelu työpaja
- 13.6. Kuntien ilmasto- ja kiertotaloustoimet webinaari
- 21.–24.6. LINC (Liite 1)
- 24.7. Suonenjoen kyläjuhlat. Ekotekoja -hankkeen esittely ja energiansäästövinke

Viestintä ja media

- Kotikomposti -kampanjasta levitettiin tietoa vielä Mansikka ry:n sosiaalisen median kanavilla kevään aikana.
- Vesannon uusi hirsikoulu ilmoitettiin Euroopan laajuiseen Bauhaus Awards 2022 -kilpailuun esimerkkinä paikallisesta ympäristöystävällisestä rakentamisesta.

Hankkeen toimista media teki juttuja seuraavasti:

			Levikki
27.1.2022	Sisä-Savon Sanomat	Hiilineutraalit tilat	14000
31.1.2022	Radio Sandels	Hiilineutraalit tilat	31000
8.2.2022	Warkauden lehti	Hiilineutraalit tilat	7700
15.2.2022	Soisalon Seutu	Hiilineutraalit tilat	10000
24.2.2022	Savon Sanomat	Bauhaus	34 738
5.4.2022	Paikallislehti Sisä-Savo	Vesannon kevätsiivous	14000
17.5.2022	Paikallislehti Sisä-Savo	Suonenjoen kevätsiivous	14000

Koulutukset

- 31.3. Verkkosivujen käyttöönottokoulutus
- 25.6./9.5./12.5. Vaikuttavuuskoulutus
- 10.6. Biotalouspalvelumuotoilukoulutus

4.2.2 Aikataulu

Hanke toteutetaan ajalla 1.3.2021 – 31.12.2022. Heinäkuun 2022 loppuun mennessä hankesuunnitelma on edennyt niiltä osin suunnitellusti, kuin se hanketyöntekijän työaikaan on mahtunut. Hankkeen projektipäälliköksi valittiin Jaana Oikarinen huhtikuussa 2022.

4.2.3 Resurssit

4.2.4 Toteutuksen organisaatio

Hanketta toteuttanut kaudella 1.1. – 31.3.2022 hankkeelle palkattu hanketyöntekijä, Jaana Oikarinen 40 % työajalla ja 1.4.2022 lähtien hän on toiminut hankkeen projektipäällikkönä 100% työajalla.

4.2.5 Kustannukset ja rahoitus

Hankkeen hyväksytty rahoitus on yhteensä 156 000,00 euroa alla esitetyn rahoitussuunnitelman mukaisesti.

Haettava tuki / avustus 156 000,00 €

EU-osuus 65 520,00 €

Valtio 90 480,00 €

Hyväksytty yht.: 156 000,00 €

4.2.6 Raportointi ja seuranta

Järjestetyistä tilaisuuksista ja tapahtumista on kerätty osallistujamäärät osallistujalistaan sekä avoimista tilaisuuksista arvioit.

Seurantatietoja hankkeen viestinnästä on saatu sosiaalisen median kävijätiedoista sekä paikallismedioiden julkaisemista jutuista.

4.2.7. Toteutusoletukset ja riskit

Pandemia-aika hieman vielä vaikutti yleisötilaisuuksien järjestämiseen ja mm. Leppävirran energialta päädyttiin järjestämään vain etäyhteyksin.

Alkuvuoden 2022 aikana myös pyrittiin toteuttamaan kyläruokamalliin ja yhteisölliseen viljelyyn toimintaa alueelle, mutta yhteistyökumppaneita tai toimijoita ei löytynyt.

4.3 Yhteistyökumppanit

Yhteistyötä on tehty

- alueen kunnat ja koulut
- Hiilineutraalit tilat – energiaselvityksiin osallistuneet kyläyhdistykset ja seurat
- ProAgria Etelä-Savo
- Alueellinen energianeuvonta
- Alueen jätehuoltoyritykset Jätekuukko Oy ja Keski-Savon Jätehuolto
- Hiilineutraali Pohjois-Savo verkosto
- Sykli
- Savonia AMK

- Varkauden Ekotori
- Suonenjoen Omakotiyhdistys ry
- Rautalammin Puutarhakerho
- Kiertorauta Oy
- Maa- ja kotitalousnaiset ry

4.4 Tuotokset ja vaikutukset

Kaudella 1–7 / 2021 **Hiilineutraalit tilat – energiaselvitykset** on saatettu loppuun ja kaikki 9 energiaselvitystä valmistuivat maaliskuussa. Palaute tilojen omistajilta oli pääosin positiivista. Yksi yhteisöistä päätti myös hakea rahoitusta öljylämmityksen vaihtamiseksi maalämpöön. Erilaisia ratkaisuja mietittiin yhdessä myös Rakenna ja asu messujen yhteydessä.

Energiaselvitykset toivat myös esille ylipäättänsä kylätalojen kunnossapidon haasteet. Viestiä on viety eteenpäin mm. Hiilineutraali Pohjois-Savon sivuston kautta sekä muille sidosryhmille.

Resurssiviisautta hankkeen toimintojen kautta saavutettiin mm. romumetallinkeräyksillä sekä ympäristön siistimisellä kolmen kunnan alueella. Kierrätyksestä tietoa vietiin yli 130 lapselle. KotiKomposti -kampanja saavutti eri tilaisuuksissa, sosiaalisen median ja perinteisen median kautta satoja.

5. Esitykset jatkotoimenpiteiksi

Hanketta jatketaan hankesuunnitelman mukaisesti. Ajankohtaiseen energiakriisiin tartutaan etenkin energiansäästön ja uusiutuvan energiamuotojen osalta. Energiakriisin seurauksena energiaköyhyyttä ilmiönä tuodaan esille. Kangaslammin energiaomavaraisuus selvityksestä tiedotetaan sen valmistuttua.

Kierrätystä ja resurssiviisautta edistetään uusilla keräyksillä yhteistyökumppaneiden toiveiden mukaan.

6. Allekirjoittajat ja päiväys

19.9.2022 Jaana Oikarinen

7. Liitteet

LINC matkaraportti